

**รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา**

**The Learning Management Model Integrated with Holistic Approach
for Critical Thinking in Social Studies in Primary Education**

สุดารัตน์ ยอดมงคล*

ปรีชา สามัคคี

กฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์

*e-mail: Sudarat5755709007@gmail.com

สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Sudarat Yodmongkol

Pricha Samakkhi

Kritaporn Sae-ngae Saijun

Innovation Management for Development, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ (3) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 5 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดลำนาว ซึ่งแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมิน แบบทดสอบก่อนเรียน-แบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80 และค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือ ด้านหลักสูตร/เนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ขณะที่ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ มีปัญหาระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอื่น ๆ คือ ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ปัญหาด้านสื่อ การจัดการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศห้องเรียนที่ยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยที่ตรงกับเนื้อหาสาระ (2) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาพบว่า สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ใบความรู้ ใบงาน การวัดและประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้ และเฉลยแบบทดสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .70 และมีประสิทธิภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 69.00/85.00 และ (3) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ย 26 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 และผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ย 17.30 คะแนน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการแบบองค์รวม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the problems of learning in Social Studies, 2) to develop a learning model integrated with holistic approach to promote critical thinking, and 3) to evaluate its effectiveness of the learning model. The population of the research consisted of 45 teachers, five experts in social studies teaching, and students of Watlamnao School. The students were categorized into an experimental group consisting of 35 students from Grade 4/1, and a samples group consisting of 35 students from Grade 4/3. The student participants were selected with a purposive sampling method. The research tools were questionnaires, lesson plans, assessment forms, pre- test and post- test, and learning achievement test. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, effectiveness efficiency of E1/E2 based on standard of 80/ 80, and t-test values.

The results of the research found that (1) problems of learning in Social Studies for primary education in overall were moderately. When generated the results into each aspect, it found that the problems associated with curriculum and content, learning activities, the measurement and evaluation were highly. Whereas, the problems of media and learning resources were moderately. The other problems were such as teaching styles and management of learning materials that were outdated and unfitted with learning objectives. (2) The learning management model integrated with holistic approach to promote critical thinking was composed of the course description, objectives of learning, indicators, pre- test and post- test, teaching protocol, summary of students' learning, pre- test and post-test, and answer keys. The effectiveness of this learning management model had Index of Item Objective Congruence at .70 and 69.00/85.00 for its effectiveness of learning management experiments. And (3) in terms of the evaluation of the effectiveness of the learning model integrated with holistic approach to promote critical thinking, it found that the overall achievements of students' learning in unit 8 had average scores for 26 points from total scores of 30 points, and the outcomes of critical thinking assessment had 17.30 points in average from total scores of 20 points.

Keywords: Learning Management Model, Holistic Integration, Critical Thinking

บทนำ

ในสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Based Society) หรือในยุคปฏิรูปการเรียนรู้เน้นการสอนแบบบูรณาการได้รับความสนใจการเรียนแบบบูรณาการเป็นการผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและทางการสอนจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน ฝึกให้รู้จักใช้เหตุผล และเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา และใน มาตรา 24 (4) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา” ด้วยเหตุนี้ “การเรียนการสอนบูรณาการแบบองค์รวมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การทำให้นักเรียนรู้จักทิศทางของตนเอง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีความหมายด้วยสถานการณ์จริง ซึ่งครูสามารถช่วยเหลือ ชี้แนะให้นักเรียนเปลี่ยนจากการเรียนแบบพึ่งพาผู้อื่นมาเป็นผู้ที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความสำเร็จ ในการนำแนวทางการเรียนรู้ไปปฏิบัติ สามารถดูได้จากขั้นตอนการพัฒนาของนักเรียนเพื่อให้เกิดการสั่งสมความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่เสมอจะทำให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ย่อมทำให้เป็นคนใจกว้างยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก ก่อนตัดสินใจอย่างใดต้องมีข้อมูลหลักฐาน

เพียงพอ และสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ หากเห็นว่าความคิดเห็นของผู้อื่นดีกว่า มีเหตุผลมากกว่า” (Khammane, 2012) นอกจากนี้ผู้ที่มีความคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการ แสวงหาข้อมูลและความรู้อยู่เสมอ Amorncheewin (2013) กล่าวว่ากลยุทธ์การสอนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ที่ดี คือ การสอนให้เห็นชัดและปฏิบัติให้เห็นจริงประกอบ กับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาพบว่า สาเหตุที่นักเรียนขาดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เท่าที่ควรที่สอดคล้องกับ Wannako (2013) พบว่า วิชา สังคมศึกษามีความน่าเบื่อหน่าย ครูสอนเน้นการบรรยาย ขาดสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ การสอน แบบท่องจำในเนื้อหาและการใช้บรรยายกาเรียนรู้อื่นๆ เรียนมากกว่าการลงมือปฏิบัติจริง ครูเน้นการเรียนการสอน ภาคทฤษฎีในห้องเรียนมากเกินไป และสื่อไม่ทันสมัยและไม่ สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน (Tiensri, 2013) การเรียน การสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ซึ่งถือว่าเป็นเรื่อง สำคัญอย่างยิ่งเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนได้ตระหนักถึงเหตุ และผลที่เกิดจากข้อมูลที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่ง ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตโดยในวัยประถมศึกษาเป็น การปูพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลมากกว่าการ ฝึกให้จำ (Office of the Education Council, Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2015)

จากการที่ “พล.อ.พิชิตกร กุลละวณิชย์ องคมนตรี ได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการที่นักเรียนเรียนวิชา ประวัติศาสตร์น้อยลง แม้แต่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็ ยังไม่รู้จักรัฐตอนที่สร้างเป็นภาพยนตร์แล้ว รวมทั้งพัน ท้ายนรสิงห์ก็รู้จักเป็นน้ำพริกยี่ห้อหนึ่งเท่านั้น เด็กส่วนใหญ่ ไม่รู้จักบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์และไม่รู้จักการเป็น พลเมืองที่ตีรวมถึงยังขาดคุณธรรม ศีลธรรม ผู้วิจัยในฐานะ ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อ ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณวิชาสังคมศึกษาระดับ ประถมศึกษา โดยการสอนบูรณาการแบบองค์รวมซึ่งมี ลักษณะการสอนช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไป ผสมผสานกัน ฝึกให้รู้จักใช้เหตุผล และ เพื่อแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ความรู้ที่ สอดคล้องกับชีวิต รวมทั้งการบูรณาการเทคนิคการสอน เพื่อส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้วิชา ประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการรู้ดังกล่าวจึงน่าจะเป็น แนวทางที่จะนำมาแก้ไขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระที่ 4

ประวัติศาสตร์มาตรฐาน ส4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย วิชาสังคมศึกษาให้สูงขึ้น ตลอดจน ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการ แบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ วิชา สังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์วิชาสังคมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นครูชำนาญการพิเศษ หรืออาจารย์ที่สอนใน ระดับมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาสังคมศึกษา ในจังหวัด นครศรีธรรมราชจำนวน จำนวน 5 คน และนักเรียน โรงเรียนวัดลำนาว ซึ่งแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนวัด ลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย (1) แบบสอบถาม ความคิดเห็นเรื่องสภาพปัญหาการจัดการเรียนวิชาสังคม ศึกษา ระดับประถมศึกษา (2) แผนการจัดการเรียนรู้หน่วย ที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยซึ่งกำหนดเฉพาะแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (3) แบบประเมิน คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ของผู้เชี่ยวชาญ (4) แบบทดสอบก่อนเรียน-แบบทดสอบ หลังเรียน หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย (5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญา สมัยสุโขทัย และ (6) การประเมินทักษะการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือ

นำแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณา จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคม ศึกษา 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อระหว่าง .80-1.00 และนำมาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของคำถาม ให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่ายยิ่งขึ้น

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1) ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวิเคราะห์เนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและกระบวนการรูปแบบการ จัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม

3) ศึกษาทฤษฎี และหลักการ ที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม และการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสภาพการจัดการเรียน การสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ รูปแบบการเรียน การสอน (Instructional Model) ศึกษาจากทฤษฎี หลักการ และแนวคิดจากนักการศึกษาและนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนบูรณา การแบบองค์รวม จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) ห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ (2) ฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

4) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย โดยใช้การผสมผสานการสอนแบบบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สาระ ประวัติศาสตร์ จำนวน 1 แผน ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยโดยการเขียนแผนการเรียนรู้ บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมี วิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาที่มี ประสบการณ์สอนในวิชาสังคมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำกรอบการ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) นำแบบสอบถามสภาพปัญหาในการจัดการ เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาส่งหนังสือขอ ความอนุเคราะห์ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน (2) นำ แผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ และ (3) เปรียบเทียบ การสร้างเครื่องมือแบบวัดผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การหาดัชนีประสิทธิภาพของแผนการจัดการ เรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อ ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับ ประถมศึกษาตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร E1/E2

3. การประเมินคุณภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษโดยใช้องค์ประกอบของการประเมินนวัตกรรม ของครูสภา

4. การเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำ แบบทดสอบวัดความสามารถก่อนและหลังการใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับ ประถมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและหาผลต่างของคะแนน โดยใช้สถิติ t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่า ความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และ ค่าประสิทธิภาพ ตาม เกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร E1/E2

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม มีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.53) และเมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า มีปัญหาในระดับมากในด้าน หลักสูตร/เนื้อหา ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.49) ด้านกิจกรรมการ เรียนรู้ ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.47) และด้านการวัดและ ประเมินผล ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.68) ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.51) สรุป ได้ว่าปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ คือ ด้านรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นส่วน

ใหญ่ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนการใช้โปรเจกเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตงบประมาณที่ได้รับจัดสรรตลอดจนการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียนรู้ และสนใจ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wannako (2013) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรค คือ ครูไม่มีความชัดเจนในโครงสร้างหลักสูตร การเรียนรู้และเนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมกับในยุคปัจจุบันและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Pundit, Pitak & Art-in (2011) พบว่า ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีปัญหาด้านการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Ministry of Education, 2008) สาระที่กำหนดตามหลักสูตรมีมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ และครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ทำให้การเรียนการสอนได้ผลไม่เท่าที่ควร

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา มืองค์ประกอบดังนี้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ใบความรู้ ใบงาน การวัดและประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้ เฉลยแบบทดสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .70 และมีประสิทธิภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 69.00/85.00 ทั้งนี้มีผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนที่ดำเนินการเป็นขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมมีความหลากหลาย โดยมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการคิดและคิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Assawasowan, Makkasaman, Nowyenpon & Kanchanachatee (2013) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบองค์รวม การส่งเสริมการคิดหรือกระตุ้นให้ใช้ความคิด การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ การทำงานกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน (2) วัดดูประสงค์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน (3) กระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาขอบเขตเนื้อหา และสร้างหน่วยบูรณาการ กับ การปฏิบัติการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนประกายความสนใจ ขั้นสำรวจตรวจสอบ ขั้นขยายความคิด ขั้นนำสู่การปฏิบัติ และขั้นสรุปและประเมิน และ (4) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ย 26 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 และผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ย 17.30 คะแนน จากการหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียนรู้อบรมบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา หลังใช้รูปแบบมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นเนื่องจากการออกแบบการเรียนรู้อบรมบูรณาการแบบองค์รวมที่มีการฝึกทดสอบ ใบงาน เนื้อหาจนเกิดความเข้าใจ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของนักเรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Makmeesub (2010) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับปริญญาตรีที่จัดการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.00 คิดเป็นร้อยละ 30.00 และผลการเรียนรู้อบรมหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.41 คิดเป็นร้อยละ 71.03 โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 59 และยังสอดคล้องกับกฎแห่งการเรียนรู้ของ Thorndike (1969) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎแห่งผลตอบสนอง (Law of Effect) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำ เขาย่อมเกิดความพอใจ กฎแห่งการฝึกหัด ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ หรือทำบ่อยครั้งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคง และ กฎแห่งความพร้อม ที่กล่าวว่า การคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมแล้วจะเกิดการเรียนรู้

สรุป

ปัญหาสภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่รวดเร็ว ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนทำให้มีความต้องการลำดับเหตุการณ์และความเป็นมาของชาติ การเป็นพลเมือง การคิดไตร่ตรองโดยใช้เหตุผล เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณยิ่งขึ้น

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย ในการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการประเมินสูงกว่าก่อนการประเมิน

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้แบบทดสอบที่ดีกว่าก่อนใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ อาจเนื่องมาจากการออกแบบการเรียนรู้ในแบบทดสอบที่ให้การฝึกทดสอบ ใบงาน เนื้อหาจนเกิดความเข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของนักเรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใบงาน แบบฝึกต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษาคำแนะนำในการปฏิบัติอย่างละเอียด และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและครบถ้วน

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ไปใช้กับนักเรียน ครูควรชี้แจงให้คำแนะนำนักเรียนให้เข้าใจวิธีการขั้นตอนการเรียน

ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษาระดับประถม เป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดข้อสงสัยในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในการเรียนรู้บูรณาการ อาทิ การคิด การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2. ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ให้อยู่ในลักษณะของบทเรียนออนไลน์ เพื่อให้ทันสมัยและน่าสนใจยิ่งขึ้น

References

- Amorncheewin, B. (2013). *Critical Thinking 1st ed.* Bangkok: Critical Thinking Institution. [in Thai]
- Assawasowan, J., Makkasaman, W., Nowyenpon, P., & Kanchanachatee, S. (2013). The development of integrated instructional model provision of experience based on the constructivist concepts to develop analytical thinking and learning achievement of prathomsuksa 3 students. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(3), 81-95. [in Thai]
- Khammane, T. (2012). *Process Learning: A Wide Choice.* Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Makmeesub, D. (2010). *A Study of Critical Thinking Effects and Learning Achievement with Blended Learning by Using Problem Solving Process in Selection and Utilization of Instructional Media Subject of Undergraduate Students.* M.Ed. Thesis (Educational Technology), Silpakorn University. [in Thai]

- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum A.D. 2008*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing House. [in Thai]
- Office of the Education Council, Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2015). *Guidelines for Teaching History: Thai History Different Learning Styles*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand,. LTD.
- Pundit, Y., Pitak, N., & Art-in, S. (2011). A study of situation and problems in instructional management based on basic school core curriculum 2008 as faced by teachers in social studies, religion and culture learning substance in secondary schools, Khon Kaen Province. *Journal of Education Graduate Studies Research Khon Kaen University*, 5(1), 110-116. [in Thai]
- Tiensri, P. (2013). *Teaching Social Studies for Developing Thinking Skills of Primary Students 1st ed*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Thorndike, R. L. (1969). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education* (3rded.). New York: John Wiley.
- Wannako, C. (2013). *The Opinion of Primary Students for Teaching Social Studies in School*. M.A. Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [in Thai]